

Нами начаты исследования по оценке преобразования и сохранения энергии на Юго-Востоке Украины (заповедник о. Хортица, Азово-Сивашский Национальный природный парк, Крымский заповедник и др.) в сравнительном аспекте с антропогенизированными территориями.

Література

1. Абатуров Б.Д. Качество кормов и их усвоение некоторыми свободноживущими растительноядными млекопитающими в Африканской саванне (Эфиопия) в сухой сезон// Зоол. журнал, 1993. Т. 72, вып. 1. С. 120-129.
2. Абатуров Б.Д. Млекопитающие как компонент экосистем. М.: Наука, 1984. – 278 с.
3. Абатуров Б.Д., Магомедов М.Р.Д. Питательная ценность и динамика кормовых ресурсов как фактор состояния популяций растительноядных млекопитающих// Зоол. журнал, 1988. Т. 67, вып. 2. С. 228 – 234.
4. Абатуров Б.Д., Холодова М.В. Изменчивость и оптимизация уровня потребления питательных веществ и энергии у растительноядных млекопитающих// Зоол. журнал, 1989. Т. 64, вып. 1. С. 111-123.
5. Булахов В.Л., Дубина А.А., Рева А.А. Влияние мышевидных грызунов на интенсивность разложения подстилки в пойменных лесных биогеоценозах Присамарья// Биогеоэкологические исследования лесов техногенных ландшафтов Украины. Днепропетровск: ДГУ, 1989. С. 162-167.
6. Данилов А.Н. О роли леммингов в биологическом круговороте на южном Ямале// Экология, 1995, № 3. С. 203-207.
7. Емельянов И.Г. Изучение относительного роста некоторых внутренних органов общественных популяций целинной степи Аскания-Нова// Вестник зоол., 1976, № 3. С. 14-19.
8. Кирюшенко С.П., Кирюшенко Т.В. Питание сибирских *Lemmus sibiricus* и копытных *Dicrostonyx torquatus* Pall. леммингов на острове Врангеля// Экология полевых и землероек на Северо-Востоке Сибири. Владивосток, 1979. С. 25-38.
9. Магомедов М.Р.Д. Зависимость питания и состояния популяций тушканчиков от динамики кормовых ресурсов// Ж. общ. биол. 1995. Т. 50. № 6. С. 824-834.
10. Магомедов М.Р.Д., Ахтаев М.Х.Р. Зависимость питания и состояния популяций гребенчатой песчанки (*Meriones tamariscinus*) от динамики кормовых ресурсов// Зоол. журнал, 1993. Т. 72, вып. 2. С. 101-111.
11. Пахомов А.Е. Биогеоэкологическая роль млекопитающих в почвообразующих процессах степных лесов Украины. Т.2. Трофический тип воздействия. Д.: Изд-во Днепропетр. Ун-та, 1998. 215 с.
12. Ронкин В.И., Токаревский В.А. Качественная и количественная оценка питания степного и красного сурков (*Rodentia*, *Sciuridae*) в условиях неволи// Зоол. журнал, 1993. Т. 72, вып. 2. С. 93-100.
13. Belovsky G.E. Food plant selection by a generalist herbivore: the mouse// Ecology. 1981, v. 61. P. 1020-1030.
14. Evans D.V. Seasonal variation in the body composition and nutrition of the vole *Microtus agrestis*// J. Animal Ecol. 1973, v. 42, # 1. P. 1-16.
15. Veckery W.L. Optimal diet models and rodent food consumption// Animal. Behav. 1984, v. 32, # 2. P. 340-348

УДК 599 (47)

І.В. Загороднюк¹, І.В. Дикий², І.В. Делеган³, С.М. Жила⁴

ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ І МОНІТОРИНГУ ВЕЛИКИХ ХИЖИХ ССАВЦІВ УКРАЇНИ: (ПІДСУМКИ СЕМІНАРУ В ПОЛІСЬКОМУ ЗАПОВІДНИКУ 2002 РОКУ)

Висвітлені проблеми вивчення охорони та моніторингу ведмеда, вовка і рисі; проаналізовані особливості їх обліку; обгрунтована потреба у розробці міжнародних, націо-

¹ Інститут зоології імені Івана Шмальгаузену НАН України

² Львівський національний університет імені Івана Франка

³ Український державний лісотехнічний університет

⁴ Поліський природний заповідник

нальних та регіональних планів дій, які б передбачали вивчення локальних особливостей екології хижих, картування біотопів, придатних для розмноження, створення банку даних, покращення кормових властивостей угідь, посилення боротьби з браконьєрством, управління популяціями.

І. Zagorodniuk, I. Dykyi, I. Delehan, S. Zhyla

Problems of study and monitoring of large predator mammals in Ukraine (Results of the workshop in the Polissky reserve in 2002)

The article describes following problems and points: protection and monitoring of brown bear, wolf and lynx; peculiarities of the observation of these species; the necessity of creation of international, national and regional action plans on study of the local ecological patterns of predators; mapping of habitats that are suitable for breeding, creation of the database, improvement of the feeding habitats, intensification of the struggle with illegal hunting, management of the populations.

Вступ

Серед ссавців, поширених на європейському континенті, є дві таксономічні групи які Бернською Конвенцією (1979) визнано найбільш вразливими до дії антропогенних чинників – кажани та хижаки (Загороднюк І., Слісаренко В., 1999).

Оскільки саме хижі ссавці – традиційні об'єкти полювання та конкуренти людини – найбільше терплять наслідків господарської діяльності, для покращення стану їх популяцій в Європі започатковано низку природоохоронних ініціатив (Загороднюк, 2001, Шквира 2001). Не залишаються осторонь цієї проблеми й українські теріологи. Ними вже проведено ряд акцій з метою привернення уваги вчених, працівників державної служби охорони навколишнього природного середовища та широких кіл громадськості до вивчення і моніторингу сучасного стану популяцій зазначених таксономічних груп тварин (Загороднюк, 1999). Так, у 1998 р., під час проведення в Україні V Теріологічної школи, розпочала свою діяльність Група з дослідження великих хижих ссавців України, яка отримала назву "Група HELP" (HELP – Help European Large Predators – допомога європейським великим хижакам). Упродовж останніх 5 років цією групою проведено 5 загальноукраїнських семінарів, результати роботи яких висвітлено у поточних звітах та публікаціях: Харківської 1998 р. (Загороднюк, Слісаренко, Наглов, 1999), Подільської 1999 р. (Загороднюк, Тищенко, 2000), Поліської 2000 р. (Загороднюк, Шквира, 2001), Луганської 2001 р. (Дикий 2001).

Семінар 2002 р.

Офіційна назва – "Великі хижі ссавці України: їх моніторинг та охорона", символи – силуети рисі та вовка. Місце й час проведення – Поліський природний заповідник, 19 – 24 січня 2002 р.

До участі в поліській акції були запрошені представники Національної Академії Наук України, Мінекології, Лабораторії радіоекології тварин і біоценозів Міністерства з надзвичайних ситуацій, Держкомлісгоспу, інститутів екології Карпат та зоології НАН України, Чорнобильського науково-технічного центру міжнародних досліджень, Міжнародного Соломонового, Українського державного лісотехнічного, Київського, Львівського та Харківського національних, Луганського, Херсонського та Ужгородського державних університетів, Канівського, Карпатського, Луганського та Поліського природних заповідників, біосферних запо-

відників "Асканія-Нова", "Чорноморський" та інших. У роботі 5-го семінару взяли участь 15 чоловік, серед яких – досвідчені вчені, молоді науковці, студенти та аматори зі Львова, Києва, Луганська, Асканії-Нова та Поліського заповідника.

Першу позицію у програмі семінару посідало питання розвитку Поліського центру дослідження хижих. Зумовлено це тим, що хижі ссавці у цьому регіоні вивчені недостатньо. Наявні літературні дані здебільшого носять загальний характер, або ж застаріли. Як наслідок, некоректні формулювання навіть в основному державному документі – Червоній книзі України, у якому містяться узагальнені відомості про сучасний стан видів тварин, що перебувають під загрозою зникнення, та заходи щодо їх збереження і науково обґрунтованого відтворення.

До прикладу, у зазначеному документі говориться, що рись охороняється в Поліському заповіднику і заказнику "Рись" Меневицького району, проте на картосхемі поширення виду у цих районах не вказано, й навпаки – про зображені на картосхемі місця перебування звіра на теренах Шацького національного парку у тексті книги навіть не згадується. Більше того, зараз рисі в Україні, без належного наукового обґрунтування, надано статус вразливого виду, тоді як за результатами досліджень "Групи HELP", зокрема С. Жили – вона може мати четверту категорію, тобто статус невизначеного виду, про який відомо, що він належить до категорії "зникаючих", "вразливих" чи "рідкісних", однак достовірна інформація, яка б давала змогу визначити, до якої із зазначених категорій він належить, – відсутня.

На думку учасників семінару, для організації ефективної охорони рисі в умовах Українського Полісся, передусім, необхідно розробити спільну українсько-білоруську програму, яка б передбачала: вивчення регіональних особливостей екології та "шляхів" переміщення звіра; картування біотопів, придатних для розмноження тварин; ведення моніторингу й створення банку даних; покращення кормових властивостей угідь; посилення боротьби з браконьєрством; регулювання чисельності вовка тощо.

Завдяки сприятливих погодних умов друге питання програми семінару – "Техніка польових досліджень" опрацьовувалося в лісових масивах заповідника. Польове заняття з методики дослідження біології крупних хижих проводили науковці Поліського заповідника – Г. Бумар та С. Жила. Учасники семінару вивчали сліди життєдіяльності хижаків, аналізували свіжі рештки козулі з'їденої риссю та популяційні особливості вовчої зграї. Відрадно, що поряд з фахівцями у польових заняттях та засіданнях активну участь брали студенти Українського державного лісотехнічного, Міжнародного Соломонового, Київського, Львівського та Харківського національних університетів.

У процесі роботи з'ясувалося, що встановлення статеві, вікової та просторової структури популяції вовка справа вельми складна, а апробація традиційних методів обліку дозволила виявити їх слабкі місця – велику трудоемкість та недостатню точність. У сучасній ситуації, підкреслив представник інституту зоології НАН України – І. Загороднюк, коли облік вовка нерідко проводиться формально, у кращому випадку методом експертної оцінки, виробничникам доречно буде скористатися напрацюваннями Поліського центру дослідження хижих. Тут встановлено, що при організації й проведенні обліку вовка необхідно виходити з таких засадничих принципів:

- близько 95 % української популяції вовка упродовж року живе у групах, які називають зграями, решта – самітники;

- до складу зграї входять домінуючі самець та самиця, їхнє потомство останніх 2-3 років, а також прийняті ними не однокровні вовки;
- пересічні розміри станцій перебування (400-600 км²) та величина вовчих зграй (4-9 особин) у межах України коливаються у незначних межах;
- при низькій щільності популяції ріст чисельності відбувається за рахунок збільшення розміру зграї;
- величина вовчої зграї залежить здебільшого від щільності популяції та розміру головної жертви (лось, олень, козуля, засць);
- до зменшення чисельності зграї призводить висока смертність внаслідок дії абіотичних (кліматичних), біотичних (сутички між членами різних зграй, захворювання) та антропогенних (полювання, браконьєрство) чинників.

Ділячись досвідом, С. Жила та В. Думенко зауважили, що для проведення спостережень за окремими вовчими зграями доцільно залучати місцевих мисливців-вовчатників, попередньо ознайомивши їх з особливостями визначення вікової та статеві структури зграї за слідами життєдіяльності. С. Жила показав, як за відбитками лап у вовків можна розпізнати прибулих, переярків та дорослих тварин. Більше того – продемонстрував на результатах власних досліджень, як "читаючи" сліди довідатись про заміну одного чи обох партнерів у сімейній парі. Річ у тім, що довжина відбитку передньої лапи усталеного домінуючого самця становить близько 12 см, а у альфа-самця – 11 см. У випадку заміни їх субдомінуючими особинами вказані розміри відбитків лап, як правило менші на 1,0-1,6 см. Відбитки усіх чотирьох лап вовка частіше всього можна знайти в місцях, де самець або самиця альфа наносили позначки сечею – біля купини трави, пеняка, каменя. Процедура позначення території сечею виконується під час обходу досить регулярно, через кожні 100 – 300 метрів. Виявляється, що відрізнити сліди самців від самиць досить легко за характером плям від сечі (подібно до собак). А от встановити розмір зграї за слідами досить складно, оскільки усі особини йдуть здебільшого слід у слід. Тільки тривале встежування й неодноразові обліки слідів у місцях, де зграя розходиться (різкий поворот, подолання якоїсь перешкоди, або під час переслідування) дозволяють з'ясувати її кількісний склад.

Грунтуючись на зазначених принципах, фахівці вважають, що сьогодні поліська популяція вовка об'єднує 81-109 зграй, пересічний розмір котрих становить 6,5 (2-12) особин, а середня щільність заселення придатних для поширення виду угідь тут не перевищує шести особин на 1000 км². В Карпатах налічують 33 вовчі зграї загальною чисельністю 155 особин, тоді як за статистикою їх в 2,22 рази більше – 344 вовки. Причини розбіжності приховані у системі офіційних обліків, які проводяться в грудні а не наприкінці сезону полювання. Крім того, чинна система обліків не виключає вірогідності порахувати одну і ту ж саму зграю декілька разів в угіддях кількох користувачів.

Учасники семінару не обділили увагою й найкрупнішого хижого звіра України – ведмедя. Сьогодні "клишоногого" можна зустріти тільки в Карпатах, де згідно із офіційними даними в 2000 р. нараховувалося всього 278 особин (Львівська обл. – 49, Івано-Франківська – 115, Закарпатська – 97, Чернівецька – 17). Беручи до уваги, що статистична оцінка чисельності ведмедя нерідко в 1,5-2,0 рази перевищує результати досліджень науковців Українського державного лісотехнічного та Львівського національного університетів, висловлено побоювання, що цей вид може опинитися під загрозою зникнення уже в найближчі 5-7 років.

Серед головних причин зміни чисельності ведмеда – деградація місць перебування в результаті інтенсивної експлуатації та омолодження лісів, полювання і поширення браконьєрства, скорочення кормової бази, різке посилення дії фактора турбування, висока (до 50 %) смертність молодняку та хвороби.

Не тільки в Україні чи в Європі, а й у всьому світі ведмідь вважається саме тим видом, якому найбільше загрожує небезпека. Тому у всіх країнах Європейської спільноти його взято під особливу охорону. Серед організацій, які ефективно працюють у цьому напрямку – "Міжнародний Союз з охорони природних ресурсів" (IUCN), який ініціював ряд конференцій з проблем ведмеда, зокрема у США (1970), Росії (1972) та в Румунії (1997).

Європейський Парламент надає значну підтримку програмам, спрямованим на дослідження, охорону й відтворення популяцій ведмеда бурого в Європі. Перший грант, виділений у 1981 р., становив 120 тис. доларів. Передбачається допомога для компенсації шкоди, яку може завдати ведмідь сільському господарству.

Оскільки популяція ведмеда в Україні невелика і в даний час вона не відноситься до категорії "зникаючих" чи "вразливих", хоча їй і загрожує небезпека відповідно до Положення про Червону книгу України, запропоновано надати виду охоронний статус третьої категорії – "рідкісні" (Делеган І.В., Делеган І.І., 2001).

На думку учасників, семінару ведмеда, як вид, включений до Бернської Конвенції (1988 р.), слід взяти під сувору охорону, передусім в заповідниках – Карпатському біосферному, природному "Горгани"; національних природних парках – Карпатському, Вижницькому, "Сколівські Бескиди", "Синевір" та регіональному ландшафтному парку "Поляницький".

Як унікальний і рідкісний вид, ведмідь в Україні потребує докладнішого вивчення, зокрема його біології, поширення та місця перебування, що дасть змогу на основі нових, повних й об'єктивних даних розробити більш конкретні заходи охорони, збільшити охоронні площі у сприятливих для його проживання місцях.

У процесі роботи семінару вчені, виробничники та аматори значну увагу приділили анкетуванню – одному з важливих методів інвентаризації великих хижих ссавців. І. Делеган та І. Дикий поділилися досвідом, доповіли результати й провели критичний аналіз вивчення чисельності великих хижих ссавців шляхом анкетного опитування. Дослідники вважають, що завдяки широким потенційним можливостям анкетно-опитовий метод можна вважати універсальним. Щоправда він має свої особливості. До прикладу, тварина, облік якої передбачається проводити даним методом, повинна бути добре відома особам, серед яких проводиться анкетування. Облік того чи іншого виду тварин вимагає певної категорії респондентів (лісова охорона, мисливці, туристи, шофери). Відповідно до категорії респондентів складається опитова відомість – анкета, у якій повинно бути якомога менше запитань – від двох до десяти (Див. Додатки 1-3). Запитання формуються дуже чітко й коротко. Їх зміст доцільно узгоджувати з досвідченими виробничниками. Серед результатів опиту завжди має місце певний відсоток бракованих анкет. Вибраковування анкет слід проводити на основі співставлення даних по сусідніх територіях. У кожному випадку, коли цифри сусідніх респондентів значно розбігаються, доцільно проводити перевірку. Якщо перевірка не підтвердить правдивості наведених даних, вони не враховуються. У процесі обробки дані анке-

тування наносять на картосхему господарства, району чи області, що значно полегшує сприйняття та оцінку загальної ситуації.

Після розгляду й обговорення, учасники семінару схвалили звіт за проектом "Великі хижі ссавці України", який успішно реалізовано впродовж 2001 р.

І. Загороднюк, координатор цього проекту в Україні від теріологічного товариства, провідні виконавці з регіонів та учасники зійшлися на думці, що зниження чисельності великих хижих ссавців в Україні є явищем катастрофічним й тому доцільно, поряд з участю у міжнародних проектах, розробити національні плани дії щодо збереження генофонду, охорони й управління популяціями цих тварин.

На семінарі було розглянуто також низку поточних та організаційних питань: апробація статей та основних положень дисертаційних робіт, дослідницькі програми й проекти, видання теріологічного бюлетеня, організація 9-ої школи-семінару та святкування 20-ти річчя Українського теріологічного товариства.

В цілому, завдяки гостинності й доброзичливості співробітників Поліського заповідника, особливо ентузіазму його директора Сергія Жили, семінар пройшов на високому рівні. Учасники семінару переконані, що саме такі не формальні акції можуть принести значну користь справі збереження великих хижих ссавців в умовах України.

Література

1. Бондаренко В.Д., Делеган І.В., Соловій І.П., Рудиний М.П. Облік диких тварин. Практичні рекомендації. Львів, 1989. – 67 с.
2. Боровик Е. П. Состояние популяции волка (*Canis lupus*) в восточных регионах Украины// Вісник Луганського державного пед. університету. – 2002, № 1. – С. 141–144.
3. Делеган І.В., Делеган І.І. Обґрунтування необхідності занесення ведмеда бурого (*Ursus arctos*) до Червоної книги України// *Novitates Theriologicae*. – 2001. – Pars 4. – С. 53–56.
4. Делеган І.В., Делеган І.І. До проблеми вовка// Великі ссавці Карпат. Матеріали міжнародної екологічної конференції. Івано-Франківськ, 8 вересня 2000 р. Івано-Франківськ, "Сіверсія". – 2000. – С. 27.
5. Дикий І. Огляд доповідей на секції "Хижі ссавці" (VIII Теріологічна школа-семінар)// *Novitates Theriologicae*. – 2001. – Pars 5. – С. 37–39. – (у друці).
6. Думенко В. Волк (*Canis lupus*) в регіоні Біосферного заповідника "Асканія-Нова"// Вісник Луганського державного пед. університету. – 2002, № 1. – С. 160–161.
7. Жила С. М. Рись (*Felis lynx*) в Українському Поліссі// Поліський природному заповіднику – 30 років. Збірник наукових праць, вип. 1. – 1999 р. Житомир. 1999. – 93–100.
8. Жила С. М. Вовк Українського Полісся: динаміка чисельності та деякі питання моніторингу// Поліському природному заповіднику – 30 років. Збірник наукових праць, вип. 1. – 1999 р. Житомир. 1999. – 106–115.
9. Жила С. М. Деякі відмінності карпатської популяції вовка в Україні// Матеріали міжнародної екологічної конференції. Івано-Франківськ, 8 вересня 2000 р. Івано-Франківськ, "Сіверсія". – 2000. – С. 31–33.
10. Жила Р., Шквиря М., Петрів З., Сагайдак А., Гармата С. Просторове розміщення рисей та вовків в районі Поліського заповідника// Вісник Луганського державного пед. університету. – 2002, № 1. – С. 162–163.
11. Жила С. М. Особливості просторової структури популяції вовка (*Canis lupus*) в Україні// Вісник Луганського державного пед. університету. – 2002, № 1. – С. 164–166.
12. Загороднюк І.В. Теріологічна школа та розвиток теріологічних досліджень в Україні// Заповідна справа в Україні. – 1999. – Том 5, № 1. – С. 78–81.
13. Загороднюк І.В. Склад та історичні зміни фауни хижих ссавців України// *Novitates Theriologicae*. – 2001. – Pars 4. – С. 14–17.
14. Загороднюк І., Слісаренко В. Загальна характеристика ряду хижих// Ссавці України під охороною Бернської конвенції / Під ред. І. В. Загороднюка. – Київ, 1999. – С. 110–114. – (Праці Теріологічної Школи, випуск 2).

15. Загороднюк І., Слісаренко В., Паглов В. П'ята теріологічна школа-семинар "Історичні зміни фауни та проблеми ведення Літопису природи"// Вестник зоології. – 1999. – 33, N 4-5. – С. 123–124.

16. Загороднюк І., Тищенко В. VI Теріологічна школа-семинар "Макротеріофауна, її сучасний стан та перспективи збереження"// Вестник зоології. – 2000. – Том 34, № 4-5. – С. 133–134.

17. Загороднюк І., Шквиря М. Звіт про Школу-семинар "Великі хижі ссавці України та прилеглих країн"// Novitates Theriologicae. – 2001. – Pars 4. – С. 57–59.

18. Загороднюк І., Дикий І. Публікації про великих хижих ссавців України// Novitates Theriologicae. – 2001. – Pars 4. – С. 63–70.

19. Полішук І. К. Мисливська фауна ссавців Біосферного заповідника "Асканія-Нова" та її динаміка// Вісник Луганського державного пед. університету. – 2002, № 1. – С. 27–30.

20. Тимошенко В. А. Хищные млекопитающие заповедника "Хомутовская Степь" С. 181–183

21. Шквиря М., Петрів З., Хованова Л. Європейські ініціативи в галузі охорони великих хижих ссавців// Novitates Theriologicae. – 2001. – Pars 4. – С. 10–13.

УДК 630*5

Асист. Ю.Й. Каганяк, канд. с.-г. наук – УкрДЛТУ;
М.І. Швець¹, канд. с.-г. наук – ВО "Укрдержліспроект"

ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСОРЕСУРСНОЇ БАЗИ ЛІСОВОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

Наведено деякі показники лісового фонду України за даними державного обліку лісів станом на 1.01.1996 року. Проаналізовано фактичну лісоресурсну базу кожної області. Області згруповано за величиною лісоресурсної бази.

Ju.Jo. Kaganyak, M.I. Shvec – USUFWT

Performance woodresource base of wood fund of Ukraine

Is presented some indexes of wood fund of Ukraine on given of the state account of woods on 1.01.1996. Is analyzed actual woodresource base of each area. Areas is grouped together on magnitude woodresource of base.

Загальна площа земель лісового фонду станом на 01.01.1996 становила 10782,2 тис. га. Загальний запас деревостанів – 1736,02 млн. м³; лісистість – 15,6 %. Наведені показники по-різному розподіляються по території України і є важливими для аналізу лісоресурсної бази та подальшого розвитку лісогосподарських підприємств.

Для кращого уявлення про фактичну лісосировинну базу тієї чи іншої адміністративної області проведено деякі математичні перетворення показників площі і запасу лісового фонду та площі адміністративних областей.

Для початку згадані вище показники проранжовано і максимальному їх значенню присвоєно індекс "1". Показники решти адміністративних областей матимуть ранг у частках від "0" до "1". Результати перетворень згруповано та подано у таблицях 1 і 2. Таке узагальнення одержаних за даними лісовпорядкування результатів дає можливість звести розраховані показники до одного масштабу.

Табл. 1. Фактична лісоресурсна база

Редукційні числа	Редукційні числа площі території адміністративних областей			
площі ЛФ	0,20-0,39	0,40-0,59	0,60-0,79	0,80-1,00
0,80-1,00	Закарпатська			Житомирська
0,60-0,79			Волинська Рівненська Львівська	Київська* Чернігівська
0,40-0,59	Чернівецька	Ів.-Франківська	Сумська	
0,20-0,39			Хмельницька Черкаська Вінницька	Луганська АР Крим* Херсонська Полтавська Харківська Одеська
0,00-0,19		Тернопільська	Кіровоградська Миколаївська Донецька	Запорізька Дніпропетровська

Примітка: * – показники міста Києва та Севастополя об'єднані разом з Київською областю та АР Крим відповідно; ЛФ – лісовий фонд.

Аналіз табл. 1 показує, що за фактичною площею лісосировинна база об'єктивно найбільша у шести адміністративних областях (Житомирській, Київській, Чернігівській, Волинській, Рівненській, Львівській). Тобто, сам частка лісистості не може відображати потенціалу області, а є допоміжним для аналізу території лісового фонду. Яскравим прикладом є Закарпатська адміністративна область, по якій редукційне число площі лісового фонду одне із найвищих, але площа території на 80-70 % менша, ніж у найбільшій області України. Теж саме можна стверджувати і про Чернівецьку та Івано-Франківську області, де частка лісистості висока, але у цілому лісоресурсний потенціал обмежений незначною площею цих областей.

Найнижча фактична лісоресурсна база спостерігається у тих областях, які розташовані в Степовій зоні або поблизу неї. Незважаючи на значні площі, які займають ці області, частка площі лісового фонду досить низька. На це вказують редукційні числа площі лісового фонду (див. табл. 1). Вони не перевищують 0,39.

Отже, об'єктивно найзначніші площі лісового фонду сконцентровані в адміністративних областях з традиційно високою часткою лісистості на Поліссі і в Лісостеповій зоні. Виняток становлять області з незначною площею території.

В решті областей питома вага площі лісового фонду обумовлена жорсткими природними умовами для формування росту та розвитку лісової рослинності. Хоча існують такі області, як Сумська, територія яких дозволяє реально підвищити частка лісового фонду.

Для аналізу потенціалу лісоресурсної бази за запасами деревини наводиться табл. 2.

¹ Головний інженер